

Po šumama i morima

Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula: Jasna Žmak, *Istovremeno drugi*, red. Matija Ferlin

„Upravo se spremaš započeti s čitanjem novog romana Itala Calvina *Ako jedne zimske noći neki putnik*.“ – rečenica je kojom je Italo Calvino 1979. godine započeo svoj roman *Ako jedne zimske noći neki putnik*, a srodna je provodna misao suština predstave *Istovremeno drugi*. Naime, na sličnim zasadama metanaracije, autoreferencijalnosti i zamagljivanja granica između sadržaja i forme počiva novi projekt Matije Ferlina *Istovremeno drugi*, premijerno izveden u 25. listopada u Istarskom narodnom kazalištu u Puli. Kao eksperiment kojim se propituje odnos između jezika i pokreta, dramskog i plesnog, dekonstrukcije staroga i uspostavljanje novoga, predstava je zaključni dio trilogije koju čine predstave *Nastup* i *Samice*.

Istovremeno drugi je nastajala u tri etape, najprije u kampu u južnoj Istri, kamo se Ferlin na više od dva tjedna povukao sa još četvero plesača (Roberta Milevoj, Claudia Fancello, Tomislav Feller i Liz Kinoshita), dramaturginjom Jasnom Žmak i suradnicima, zatim se nastavila u Svetvinčentu, a

završila u pulskom Kazalištu. Dramaturški kostur ovog eksperimenta je anti-utopijski narativ o petero ljudi koji, odbacujući civilizaciju u kojoj su riječi izgubile svaku vrijednost, bježe u prirodu, noseći sa sobom samo knjige i osnovne stvari za preživljavanje.

Na razini teksta, moglo bi se zaključiti da se radi o dramskoj predstavi, no na razini pokreta dolazimo do čiste koreografske apstrakcije, te su one povezane na takav način da jedna ne može opstati bez druge. Naime, likovi u predstavi uopće ne govore, nego to za njih čine snimljeni glasovi Ane Buljan i Marka Cindrića koji dopiru sa zvučnika, a koji tijekom predstave izgovaraju cijeli dramski tekst, kako pripovjedačke,

tako i dijaloške dijelove, bez naznačavanja kojem liku pripada koja replika. Jedini trag individualnih glasova, doslovno i metaforički, tu predstavlja pokret kojim se član skupine vizualno ili fizički izdvoji iz grupe kada začuje svoju repliku sa zvučnika. Ti su pokreti raznoliki i ovise o tome u kojem se stanju (ne)mirovanja nalazi grupa, a manifestiraju se dizanjem ruke, skakanjem na mjestu, odmicanjem od skupine tijekom zajedničkog izvođenja koreografije itd.

Nadalje, pored toga što likovi uopće ne komuniciraju jezikom, on ne komuniciraju ni pokretom. Upravo spomenuta *individualizacija* pokreta ne nosi sa sobom i značenjsku komponentu, on nije ni gesta, ni simbol, tako da pokret ostaje nedeskriptivan, nereferentan, a izvođačka artikulacija lišena ekspresivnosti u svakom pogledu. Potrebno je, dakle, vratiti se na dramski predložak. Na kampiranju u Premanturi je, čini se, nastajao tekst o *kampiranju*, koji je, zapravo, o procesu nastajanja predstave koja je nastajala na kampiranju. Taj tekst se obraća samome sebi i vlastitim uvjetima nastanka – u prirodi, dok su autori i sudionici predstave sudjelovali u kolektivnom životu i dnevnim ritualima u cilju stvaranja novog plesno-dramskog djela, koji zapravo nije ni jedno ni drugo.

Drugim riječima, radi se o predstavi koja govori o uvjetima vlastita nastajanja i o svojim osnovnim gradivnim jedinicama: pokretu i govoru. I dok su se u *Samicama* glumci izgovarali rečenice koje su bile, riječima redatelja, „deformirane ili lišene svog prvotna značenja“, ovdje se plesači gotovo odriču svoje plesne edukacije kako bi se vratili na čistu formu. U tom kružnom odnosu, zatvorenom procesu samoimenovanja postoji opasnost da se zaglavi na mjestu, no srećom, postoji još jedna razina tumačenja, a tiče se odnosa kulture i prirode u jednom vrlo zanimljivom smislu naučenog i nepoznatog.

Naime, petero likova odlazi u prirodu, nešto njima strano, kako bi, paradoksalno, spasili posljednje ostatke civilizacije. Šuma ih u početku dočeka s dobrodošlicom i brzo se na nju priviknu, no nakon prve opasnosti (pada stabla u blizini kampa) nađu se pred mnogo većom – požarom. Ostavivši za sobom sve stvari i ponijevši sa sobom samo znanje iz knjiga koje su im bile najveća vrijednost, odlaze do ruba šume i nailaze na ogromno vodeno prostranstvo, more, i odluče se otisnuti u nepoznato. Nepoznato koje je jednako prijeteće kao što je šuma bila antilopi na impozantnoj

reprodukciji slike Henrija Rousseaua *Gladni lav napada antilopu* postavljenoj u dnu pozornice, ujedno i drvenom paravanu koji svijet izloženosti na sceni dijeli od sigurnosti *backstagea*.

Tekst koji čujemo na kraju – „But on they went, boldly as they always did, firmly believing the sea wouldn't be their last frontier, carrying in their hearts what no one could ever take away from them.“ – jasno daje naslutiti da se tu radi o opasnosti predugog ostajanja na jednom mjestu, o pokretačkom impulsu svakog stvaranja, o hrabrosti potrebnoj za hvatanje ukoštac sa nepoznatim te nasušnoj potrebi za pomicanjem granica umjetnosti.

© *Ivana Anić, PLESNA SCENA.hr, 28. listopada 2012.*

Jasna Žmak
redatelj Matija Ferli
premijera 25. listopada 2012.
koncept, koreografija, režija i kostimografija: Matija Ferlin

izvode: Claudia Fancello, Tomislav Feller, Matija Ferlin, Liz Kinoshita, Roberta Milevoj
čitaju: Ana Buljan, Marko Cindrić
dizajn scene Mauricio Ferlin, glazba Colin Stetson (Constellation Records), savjetnik Goran Ferčec,
grafički dizajn Tina Ivezić, ilustracije Juan Echeverri, prijevodi Danijela Bilić Rojnić, Katja Kosi,
projekt manager Anika Miletić, koordinacija produkcije Maja Delak, Saša Rakef, odnosi s javnošću
Ana Kovačević

produkcija: Emanat (Ljubljana)
koprodukcija: Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula, Cankarjev dom (Ljubljana)
partneri projekta: Zagrebački plesni centar – Hrvatski institut za pokret i ples, Festival plesa i neverbalnog kazališta Svetvinčenat, Općina Svetvinčenat
pokrovitelji: Ministarstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS, Grad Ljubljana – Odsjek za kulturu, Ministarstvo kulture RH, Grad Pula, Kanadsko vijeće za umjetnost